

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

7. An in sponsalibus sufficiat consensus fictus? Et resolutio huius dubioj
spendet ex illa quæstione, an promissionis contractus sine animo se
obligandi vero, sed tantum sicto, obliget promittenten? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

no *ibi* num. 5. explicat in casu de quo loquitur Summus Pontifex in dicto textu interuenisse iuramentum.

3. Adde quod dum contractus aliquis ob publicam utilitatem prohibetur, si iuramento stabilizatur, iuramentum nullam parit obligationem, nec relaxatione indiget Sed hoc accidit in casu proposito. Ergo, &c. Vnde patet responsio ad argumentum contrariæ sententiæ; nam contractus vsurarius prohibetur principaliter ad bonum priuatum, non enim interest reipublicæ, siue hic ciuis, siue ille pecuniam per vsuram extortam comparet, sponsalia verò coacta ob publicam utilitatem interdiciuntur.

4. Non relinquam hic tamen adnotare in gratiam Confessorum, esse probabilem illam sententiam, quæ asserit iuramentum metu extortum, non confirmare contractus alios inualidos, sed necetiam obligare, & proinde nulla indigere relaxatione. Et ita docet Sanchez *tom. 1. lib. 4. disp. 20. num. 3. in fin. & disp. 21. num. 5. in fin.* licet ipse contrariam sententiam putet probabiliorē. Vnde stante probabilitate alterius sententiæ, multa iuramenta non obligabunt, si metu extorta sunt, & facta ad confirmandos contractus ipso iure nullos.

RESOL. VII.

An in sponsalibus sufficiat consensus sicuti?

Et Resolutio huius dubij pendet ex illa questione: an promissionis contractus sine animo se obligandi vero, sed tantum sicuti, obliget promittentem?

Et cursum docetur eum, qui sicuti promisit aliquam ducere, tantum teneri ratione damni illati, si corruptus, non aliter?

Et etiam deducitur, quod qui sicuti promisit, & sub ea spe virginem decepit, teneri implere promissum, etiam si disparis conditionis sit, vel in nobilitate, vel in diuitiis dummodo reuera nullum aliud signum exterius fuerit, quo indicaret dolo promittere? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 104. alias 205.

§. 1. Resolutio huius dubij pendet ex illa questione, an promissionis contractus sine animo se obligandi vero, sed tantum sicuti obliget promittentem; & communiter negatiuè respondent DD. Ita Sanchez *de matrim. tom. 1. lib. 1. disp. 9. num. 5.* & vniuersim de omni pactione docent Angel. *verb. pactum, num. 4.* Syluest. *eodem verb. quest. 4. Armilla ibidem, num. 2.* Taberna *ibid. quest. 2.* & de promissione ad sponsalitia, Veracru *par. 3. speculi, art. 19. post 5. concl. 3.* Corduba *lib. 1. quest. 13. dist. 2.* vbi alios citat, & vniuersè de omni contractu docet Richardus *in 4. dist. 27. art. 1. quest. 2.* Guilielmus de Rubéis *quest. 1. art. 1. Gabriel quest. 1. art. 1. notab. 3.* Docent igitur eum, qui sicuti promisit aliquam ducere, tantum teneri ratione damni illati, si corruptus, non aliter. Vide etiam Molinam *de iust. tom. 4. disp. 352.* Et ratio horum omnium est, quia obligatio promissionis prouenit ex lege positua, quam quis sibi imponit. Sed nulla lex obligat, nisi legislator velit ut obliget. Ergo quando quis promittit animo non se obligandi, promissio, quæ est lex priuata, non obligat.

2. Sed aduersus hanc sententiam insurgunt duo lumina ætatis nostræ, Basilius Pontius *de matrim. lib. 2. cap. 4. & lib. 12. cap. 2.* & Gabriel Vasquez *disp. 6. de matrim. cap. 3.* hanc sententiam secutus est etiam Turrianus *in 2. tom. 2. disp. 64. dub. 15.* Probant igitur hi Doctores, quod eo ipso, quod quis profert verba promissionis, & quæ scit esse promissionis, & illi, cui fit promissio, sunt insinuatæ, ex naturali

iure teneri ad seruandam veritatem, cum promissio debeat esse fidelis, itaque qui promittit, non potest sua voluntate, tollere eam naturalem obligationem, & non potest esse voluntas proferendi externa signa promissionis, siue contractus, siue implicito animo se obligandi. Et hæc omnia probat validissimis rationibus Pontius *vbi supra*, quæ etiam procedere in votis demonstrat.

3. Ex quibus patet responsio ad argumentum Sanchez. Nam respondetur obligationem promissionis non oriri ex voluntate promittentis, sed ex naturali iure, quod debet esse coniuncta verbis veritas in futurum, quam non potest auferre à verbis, qui promittit. Vnde infert Pontius eum, qui sicuti promittit, & sub ea spe virginem decepit, teneri implere promissum, etiam si disparis conditionis sit, vel in nobilitate vel in diuitiis, dummodo reuera nullum aliud signum exterius fuerit, quo indicaret cum dolo promitti: disparitas enim illa conditionis non est argumentum sufficiens doli, neque fictionis. Et hæc omnia solidè, vt semper solet, conatur probare. Sed his non obstantibus primam sententiam Sanchez, & aliorum nempe promissionem sicutam non obligare, puto in praxi tutam, & probabilissimam esse, quam nouissimè tenet Villalobos *in sum. 10. tr. 21. dist. 2. num. 1.* Coninch *de Sacram. disp. 21. dub. 2. num. 7.* Molin. *de iust. tom. 2. tract. 2. disp. 352. num. 4.* Layman *in Theol. moral. lib. 5. tract. 10. part. 3. cap. 2. num. 10.* & alij.

Sup. hoc inf. in Ref. 148. §. vlt. & Ref. 149. & 150. & etiam Ref. 151.

RESOL. VIII.

An si in sponsalibus sicuti iuramentum apponatur notum tamen animo se obligandi, oriatur obligatio præstandi, quod promissum est?

Et an ex hoc non oriatur obligatio iustitiæ erga partem, vel per talem promissionem non inducatur impedimentum publicæ honestatis? Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 2. Refol. 33.

§. 1. Affirmatiuè respondet Ioan. Præpositus *in 3. part. D. Thome quest. 9. de sponsal. dub. 4. num. 41.* quia obligatio iuramenti non oritur ex eo, quod aliquis se velit obligare, sed ex eo, quod re ipsa voluntariè Deum assumat in testem rei futuræ, nam reuerentia Deo debita obligat, vt id præstemus, quod sub diuina attestatione nos facturós promissimus, ne alioquin Deum testem falsi accersere censeamur. Igitur quamuis vi promissionis nulla oriatur obligatio erga partem, oritur tamen obligatio religionis erga Deum faciendi id, quod iurauimus, cum res sine peccato fieri possit, & legibus non prohibetur. Ita ille, & ante illum Caietanus *in 2. quest. 19. art. 7. ad 4. Couarr. de pactis, part. 1. §. 5. num. 2.* Sotus *de iust. lib. 7. quest. 1. art. 7. ad 4.* Aragon, *in 2. quest. 89. art. 7.* Henriquez *lib. 1. cap. 13. num. 2. in glossa lit. Z.* & alij. Hæc sententia est probabilis.

2. Sed contrariam non minus probabilem esse puto, quam cum multis tueretur Sanchez *de matrim. lib. 1. disp. 9. num. 9.* quibus addo Mercetum *in 3. part. D. Thom. quest. 43. de matrim. dub. 1.* non enim Deus acceptat iuramentum nisi secundum hominis intentionem, ex *can. humane aures 22. quest. 5.* Nota tamen quod stando etiam in prima opinione, ex illa non oritur obligatio iustitiæ erga partem, vel per talem promissionem induci impedimentum publicæ honestatis, defectu consensus, quod docet Præpositus *vbi supra* & est valde notandum.

Sup. hoc iud. infra in Ref. 23. §. Verum, & in Ref. 24.

RESOL.